

КИТАЙСКОТО ПИСМО Е НА 5000 ГОДИНИ

За разлика от нашето линейно писмо, буква по буква правят дума, китайските йероглифи са знаци, които означават конкретна дума или понятие. Те са много непривични за нас, но усещаме в тях красота, хармония и симетрия. Възприемаме ги по-скоро като картина. Но всъщност са най-старото човешко писмо, без прекъсване употребявано цели 5000 години. И може би са най-красивото писмо, защото се смятат за част от китайското изкуство. Калиграфията означава красиво писане. Но в Шуфа, така в Китай наричат своята калиграфия, писмените знаци са направо форма на живописца. Така че китайската калиграфия е вече изкуство на писането.

Системата, която се използва и днес, е известна като Хан знаци.

В някои йероглифи се виждат елементи на пиктограми, най-архаичното човешко писмо, когато хората са разказвали за събития, изрисувайки птици, животни и човешки същества. Това трябва да е било в основата и при появата на китайската писменост, но по-късно рисунката била опростена и придобива съвсем друг вид. Когато голям майстор изписва йероглифи, това винаги се усеща. Без да променя броя на елементите и разположението им в йероглифите, със своето тънко умение майсторът ги превръща в картина, която може да се съзерцава. Всяко удебеляване, изтъняване и замахът, с който е използвал четката, за да направи линиите, предават тази негова душевност и енергия на четящия ги.

Макар да сме силно заинтригувани, когато видим китайското писмо, и спираме поглед дълго на него, все ни се струва, че много трудно може да усвоим това абстрактно за нас изкуство и сякаш не ще успеем и с най-голямо старание да научим повече от стотина йероглифа. За китайците обаче йероглифите са много по-пряко средство за писмено общуване, отколкото са азбуките на другите народи. За да овладеем китайската писменост, трябва да научим между 2000 и 5000 йероглифа, а техните комбинации дават 20 000 думи.

Йероглифите са 4 групи

Най-старите са пиктограмите, те изобразяват дадена дума. Идеограмите са тясно свързани с пиктограмите, но вече са символи и изразяват идея или елемент от реалността. Идеофонограмите са с по две части, едната показва думата, а втората - как трябва да звучи тя. Четвъртата група се наричат „заимствани йероглифи“, имат самостоятелно значение и обикновено се използват за писането на думи с отвлечени понятия.

Йероглифите се изписват с 1 до 28 чертички с различни посоки и наклони. Основните линии са осем. Първо се чертае хоризонталната линия, а

след това вертикалната. Винаги се пише отляво надясно. Лявата наклонена или извита линия също предшества написването на дясната. Горната част на йероглифа се рисува преди долната. Ако йероглифът има ясно очертани външни линии, те се правят преди вътрешните елементи.

Дори поставянето само на една допълнителна точка към йероглифа може да промени напълно значението.

Има над 120 стила на изписване

Днес стиловете на изписване са над 120, защото множество големи майстори в историята на китайската калиграфия са оставили и свой стил.

Но най-необичаен е може би „тревният стил“. Под ръцете на неговите привърженици китайските писмовни знаци започнали на приличат на тънка трева, люшнала се леко на вятъра.

Съществува и „лукозен стил“. Смятан е за един от най-показателните за енергията на даденото лице. При него самият калиграф в процеса на писане изпитва силни чувства и може да твори чудеса. Много от бележитите калиграфи са били и известни учени, философи или легендарни майстори на древни

бойни изкуства. На йероглифите се придавала и по-висша, магическа функция на посредник между развитото съзнание на хората и небето. В даоската калиграфия те са възприемани като особено по-широко отворено състояние на съзнанието. По-късно калиграфията загубила явния си мистицизъм, но магическото начало, свързано с екстазното състояние на самия акт на създаване на форма с туша, е живо и до днес.

бойни изкуства.

На йероглифите се придавала и по-висша, магическа функция на посредник между развитото съзнание на хората и небето. В даоската калиграфия те са възприемани като особено по-широко отворено състояние на съзнанието. По-късно калиграфията загубила явния си мистицизъм, но магическото начало, свързано с екстазното състояние на самия акт на създаване на форма с туша, е живо и до днес.

Материали и инструменти

„Четири скъпоценности в покоите на интелигентния човек“, така са наричали в китайската калиграфия хартия-

та, четката, туша и мастилницата. И днес ги определят като четири скъпоценности. За всяка от принадлежностите за писане съществува определен подробен канон. Как се държи четката, кой пръст я притиска и кой само я подпират, точният ѝ наклон, стойката на калиграфа, да кажем, че той стои прав, разстоянието между него и масата, състоянието му, всичко това е строго определено. И, разбира се, има значение и от какво е направена четката. Тя трябва да има остър край, хем от тънки косъмчета, хем да не се разрошва, отстрани да бъде с позакръглена форма и много гъвкава. Но общото, което може да се

дърво, свинска мас, растително масло. Бил много траен и запазвал силата на цвят си в продължение на векове. Добавяли даже ароматични вещества, които с години придавали на писмото лек мирис и връщали спомени. Сместа за туша размесвали безкрайно внимателно, сушили я и оформяли в малки продълговати плочици като брикетчета. Често правели върху тях релефен надпис: „Не се сменя за злато“.

Преди да се използва тушът, отчувавали парче от плочичката и го разтривали в мастилницата, съвсем леко го втечнявали, но нито да стане рядко, нито да стои на кристали, за да не се разлее върху листа или пък да остане върху него кристалчета.

Не по-малко внимателно

подбирали хартията, за да не се разтече тушът по нея. Приготвяли я от начукани и ситно смлени дървесна кора и оризова слама. Хартията била абсолютно бяла, тънка и здрава. Много от елементите в тези технологии се използват и днес, за да се получат високо качествени Четири скъпоценности.

Калиграфията носи и душевен покой

На 23 януари тази година в сградата на ООН в Ню Йорк бе подредена изложба на живопис и калиграфия на китайски майстори. Самият Бан Ки-мун, генерален секретар на ООН, се оказа поклонник на калиграфията. Върху предварително подготвено платно с прецизни и енергични движения той майсторски написа два китайски йероглифа, означаващи „мир“.

„Калиграфията е изкуство, което дава душевен покой - каза Бан Ки-мун на присъстващите. - Тя изисква абсолютна концентрация. Трябва да се посветиш на всяка една линия, на всяко едно движение. Този вид изкуство е с най-дълга история сред художествените традиции на планетата и е общо културно наследство на Китай, Южна Корея и Япония“.

Днес немалко хора в България и по света посещават курсове по китайска калиграфия. Да се научиш да използваш символите, се иска търпение, подходящи инструкции и много практика. Трудно е да кажем кое е най-важното. Но онези, които са привлечени от идеята, изпитват в тези часове и забавление, и удоволствие. Научават много не само за правилата, но и за стиловете. И могат да си изберат един-два стила, които усещат, че ги допълват и усилват себеизявата им. До тях стига не само богата информация за историята и методите на красивата китайска калиграфия, но попадат в един напълно нов свят, нещо което действително разширява съзнанието.

Лидия СИМЕОНОВА